

Sygn. akt III PZ 14/19

POSTANOWIENIE

Dnia 17 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa J.P.L.

przeciwko Spółce [...] K. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.
o odszkodowanie, sprostowanie protokołu powypadkowego, wynagrodzenie za
czas niezdolności do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 17 października 2019 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Spółecznych w R.

z dnia 27 marca 2019 r., sygn. akt VI WSC (...) (VI Pa (...)),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 marca 2019 r. Sąd Okręgowy w R. odrzucił skargę kasacyjną powoda od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 30 października 2018 r., mocą którego oddalono jego powództwo w przedmiocie sprostowania protokołu powypadkowego.

W sprawie wskazano, że zarządzeniem z dnia 6 marca 2019 r. pełnomocnik skarżącego został zobowiązany do wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia pod rygorem odrzucenia skargi kasacyjnej. Mimo upływu określonego terminu nie zostało ono wykonane. Zdaniem Sądu Okręgowego, przedmiot sporu dotyczy

roszczenia o charakterze majątkowym, a wnoszący skargę kasacyjną nie oznaczył wartości przedmiotu zaskarżenia. Dodatkowo Sąd drugiej instancji podniósł, że do kategorii spraw o prawa majątkowe należą sprawy o sprostowanie protokołu powypadkowego (zob. postanowienie z dnia 27 marca 2003 r., II UZ 3/03). Dlatego Sąd Okręgowy orzekł z mocy art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Powód zaskarżył powyższe postanowienie w całości zażaleniem. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie: (-) art. 189 k.p.c., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że sprawa o sprostowanie protokołu powypadkowego jest sprawą o charakterze majątkowym; art. 398⁴ § 3 k.p.c., przez przyjęcie, że skarga kasacyjna powinna zawierać określenie wartości przedmiotu zaskarżenia; (-) art. 398⁶ § 2 k.p.c., przez jego zastosowanie. Mając powyższe na uwadze, wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia wpada rozpocząć od przytoczenia treści art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje także w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.

Sprawa o sprostowanie protokołu powypadkowego (na podstawie art. 189 k.p.c.) nie została normatywnie wyłączona spośród spraw, w których ze względu na

przedmiot sporu przysługuje (jest dopuszczalna) skarga kasacyjna (takie wyłączenie ma miejsce w przypadku spraw wymienionych enumeratywnie w art. 398² § 2 k.p.c.), a zatem ocena dopuszczalności skargi w takiej sprawie zależy od przesądzenia czy jest to sprawa o prawa majątkowe (wtedy znaczenie ma wartość przedmiotu zaskarżenia), czy też sprawa o prawa niemajątkowe, jak twierdzi pełnomocnik strony powodowej (wtedy nie można ustalić i oznaczyć wartości przedmiotu zaskarżenia, a skarga jest co do zasady dopuszczalna).

Odnosząc się do tak postawionego problemu, należy podkreślić, że roszczenie majątkowe nie musi mieć charakteru pieniężnego. Żądanie - a tym samym sprawa, w której to żądanie jest rozpoznawane - ma charakter majątkowy wówczas, gdy zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron, przy czym takimi sprawami mogą być zarówno sprawy o świadczenie, jak i o ustalenie oraz o ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2001 r., II UZ 81/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 450; z dnia 3 grudnia 2001 r., I PZ 95/01, OSNP 2003 nr 23, poz. 572 oraz z dnia 23 lutego 2004 r., I PZ 132/03, OSNP 2004 nr 24, poz. 423). O majątkowym charakterze roszczenia decyduje ściśle powiązanie zasadniczego przedmiotu rozstrzygnięcia z mieniem lub - inaczej ujmując - bezpośredni wpływ rozstrzygnięcia na stan mienia powoda oraz bezpieczeństwo mienia. Stąd też, jeśli oczekiwania powoda, co do rozstrzygnięcia sądu, skierowane są bezpośrednio na zaspokojenie interesu ekonomicznego, to sprawa dotyczy praw majątkowych, jeżeli zaś zamiarem powoda jest ukształtowanie stosunków osobistych (np. między członkami określonej wspólnoty prawnej), to roszczenie ma charakter niemajątkowy, bo nie zmierza do bezpośredniego skutku ekonomicznego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2002 r., I CZ 163/02, OSP 2004 nr 5, poz. 60 z glosą S. Sołtysińskiego). O majątkowym bądź niemajątkowym charakterze prawa, którego dotyczy roszczenie, decyduje zatem majątkowy, bądź niemajątkowy charakter dobra, którego naruszenia powód upatruje i którego ochrony się domaga. Wobec tego należy uznać, że prawami majątkowymi są wszelkie prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków obejmujących ekonomiczne interesy stron.

W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy konsekwentnie przyjmuje,

że do kategorii spraw o prawa majątkowe należą sprawy o sprostowanie protokołu powypadkowego oraz o ustalenie, że dane zdarzenie jest wypadkiem przy pracy (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 marca 2003 r., II UZ 3/03, OSNP 2004 nr 7, poz. 130; Monitor Prawa Pracy 2004 nr 7, s. 19 z glosą A. Świątkowskiego; z dnia 14 maja 2009 r., I PZ 5/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 12; z dnia 9 lipca 2009 r., II PK 240/08, LEX nr 535829 i z dnia 5 sierpnia 2009 r., II PZ 6/09, LEX nr 558584; z dnia 19 stycznia 2017 r., I PZ 26/16, LEX nr 2238244). W tego rodzaju sprawach o ustalenie (art. 189 k.p.c.) roszczenie procesowe zmierza bowiem bezpośrednio do realizacji prawa lub uprawnienia mającego wpływ na stosunki majątkowe stron (powoda). Przede wszystkim chodzi w nich o możliwość uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tytułu wypadku przy pracy (jednorazowe odszkodowanie, renta z tytułu niezdolności do pracy, zasiłek chorobowy), a także ewentualnie o świadczenia przysługujące od pracodawcy (odszkodowanie za utratę lub uszkodzenie w związku z wypadkiem przedmiotów osobistego użytku oraz przedmiotów niezbędnych do wykonywania pracy z art. 237¹ § 2 k.p., odszkodowawcze świadczenia uzupełniające z art. 444 i nast. k.c.).

Skoro sprawa o sprostowanie protokołu powypadkowego jest sprawą o prawa majątkowe, to w takiej sprawie powód ma obowiązek oznaczyć wartość przedmiotu sporu (art. 126¹ § 1 k.p.c., art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c.). Z kolei obowiązkiem strony wnoszącej apelację od wyroku sądu pierwszej instancji i skargę kasacyjną od wyroku sądu drugiej instancji jest określenie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 368 § 2 k.p.c. oraz art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Problem zasad procedowania w przypadku pisma wniesionego w sprawie o prawa majątkowe, w której wartości przedmiotu sprawy nie da się ustalić w chwili jej wszczęcia, był szeroko omawiany w literaturze (por. W.M. Kister: Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 czerwca 1991 r., I ACz 110/91, OSA 1992 nr 9, s. 45; M. Trzepiński: Wartość przedmiotu sprawy w postępowaniu cywilnym, Przegląd Sądowy 1998 nr 7-8, s. 142; M. Trzepiński: Sprawdzanie wartości przedmiotu sprawy w postępowaniu cywilnym, Przegląd Sądowy 1999 nr 4, s. 109; K. Gonera: Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych - komentarz, Warszawa 2006, s. 123; M. Manowska: Nowa ustawa o

kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Przegląd Sądowy 2006 nr 5, s. 40; A. Zieliński: Koszty sądowe w sprawach cywilnych, Warszawa 2007 - tezy do art. 15; A. Górski, L. Walentynowicz: Koszty sądowe w sprawach cywilnych. Ustawa i orzekanie. Komentarz praktyczny, Warszawa 2008; A. Daczyński [w:] Koszty postępowań sądowych, pod red. J. Ignaczewskiego, Warszawa 2008 - Rozdział 3; P. Filipiak: Opłata tymczasowa w sprawach cywilnych, Monitor Prawniczy 2008 nr 7, s. 385). Strona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika jest zatem w stanie oznaczyć wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia w sprawie o sprostowanie protokołu powypadkowego (zob. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2018 r., II UZ 10/18, LEX nr 2490068).

Skoro w rozpoznawanej sprawie, kierując się wskazanymi wyżej zaleceniami judykatury, nie określono wartości przedmiotu zaskarżenia – mimo stosownego wezwania - to skargę należało uznać za niedopuszczalną i z tej przyczyny podlegała ona odrzuceniu przez Sąd drugiej instancji w ramach wstępnej kontroli tego środka zaskarżenia (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

Zaprezentowane poglądy w żaden sposób nie konkurują z powołanym w zażaleniu postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 1998 r., I UKN 471/97, (Legalis nr 42796), bowiem dotyczyło ono kwestii dopuszczalności powództwa o sprostowanie protokołu powypadkowego, a tego prawa nie neguje się w sprawie.

Wobec prawidłowości zaskarżonego postanowienia Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

as